

Lausunto

14.07.2026

Asia: VN/20873/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveystalalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

UTLÅTANDE OM FÖRSLAGET TILL ÄNDRING AV 3 § I STATSRAÅDETS FÖRORDNING OM FINANSIERING AV FÖRENINGAR OCH STIFTELSE INOM SOCIAL OCH HÄLSOVÅRDEN

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder (SAMS) är en samarbetsorganisation inom det svenska funktionshinderfältet i Finland. Förbundets syfte är att främja och förverkliga jämlikhet och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning och deras närstående inom den svenskspråkiga befolkningen. Förbundet verkar för en samhällsutveckling som möjliggör för personer med funktionsnedsättning att delta i samhällslivet på samma villkor och i samma utsträckning som den övriga befolkningen.

Då det gäller utkastet till statsrådets förordning vill SAMS särskilt betona att finansieringen av funktionshinderorganisationerna ska bedömas i ljuset av Finlands skyldigheter enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD). Konventionens syfte är att främja, skydda och garantera att de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna förverkligas fullt ut hos personer med funktionsnedsättning. Organisationerna fungerar som en central kanal för delaktighet, inklusivitet och jämlikhet. Om deras förutsättningar försvagas kan detta indirekt begränsa möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att utöva sina rättigheter.

Det arbete som görs inom funktionshinderorganisationerna är en viktig del av ett demokratiskt samhälle och kan inte ersättas av myndigheter eller marknaden. Arbetet är allvarligt hotat om de planerade nedskärningarna inte återkallas och kriterierna för bidrag granskas på nytt, konstateras i CRPD-kommitténs rekommendationer från den 30 september 2025.

SAMS anser att flera av de föreslagna kriterierna är alltför allmänt formulerade. Begrepp som konkret klientarbete, anpassning till förändringar i verksamhetsmiljön och eventuell överlappning med andra aktörer lämnar ett stort utrymme för tolkning. Det här försvårar organisationernas möjligheter att förutse hur ansökningar bedöms och riskerar att leda till olika behandling av liknande verksamhet.

Vi vill också lyfta fram de svenskspråkiga organisationernas särskilda förutsättningar. Finland är ett tvåspråkigt land och invånarnas rätt att få service och stöd på svenska ska beaktas även inom civilsamhället. Svenskspråkiga organisationer verkar ofta för små målgrupper som är geografiskt utspridda. Personer med funktionsnedsättning som har svenska som modersmål är en minoritet inom minoriteten. Denna dubbelminoritet har en sårbar ställning. Organisationerna gör i detta hänseende ett ovärderligt arbete exempelvis genom att erbjuda kamratstöd, vänverksamhet och rådgivning i olika former. Verksamheten kan alltså inte bedömas enbart utifrån antalet deltagare eller verksamhetens omfattning. Tillgänglighet, språkliga rättigheter och möjligheten att få stöd på det egna språket måste ges ett tydligt värde vid bedömningen av understöd.

För svenskspråkiga funktionshinderorganisationer är samarbete en nödvändighet. Organisationerna delar ofta resurser, utvecklar gemensamma lösningar och kompletterar varandra. Sådant samarbete får inte tolkas som onödig överlappning. Tvärtom bidrar det till en effektiv användning av offentliga medel och till att personer med funktionsnedsättning får tillgång till service och intressebevakning på svenska i hela landet.

SAMS anser också att det är viktigt att erkänna värdet av påverkansarbete, rättighetsbevakning, rådgivning och intressepolitisk verksamhet. Dessa uppgifter är en förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska kunna utöva sina rättigheter och delta i samhället på lika villkor. Det handlar om det samarbete mellan myndigheter och organisationer som FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning stipulerar.

Funktionshinderorganisationerna representerar personer med funktionsnedsättning och därmed står för devisen ingenting om oss utan oss.

SAMS föreslår att förordningen preciseras så att kriterierna blir tydligare och mer förutsägbara. Konsekvenserna för språkliga rättigheter och för små nationella organisationer bör bedömas särskilt. Vid den samlade prövningen bör hänsyn tas till organisationernas lagstadgade uppdrag, deras roll i genomförandet av de mänskliga rättigheterna och deras betydelse för ett livskraftigt civilsamhälle.

En långsiktig och förutsebar finansiering av organisationerna är en investering i delaktighet, förebyggande arbete och ett fungerande samarbete mellan det offentliga och civilsamhället. Det är också en förutsättning för att Finland ska kunna fullfölja sina förpliktelser såväl nationellt som internationellt.

Af Hällström Nina
SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf